

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΔΕΟ 24-ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΠΡΟΤΥΠΗ-ΑΡΙΣΤΗ

1^η ΓΡΑΠΤΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Εισαγωγή στη Δημόσια Διοίκηση και Δημόσια Πολιτική

Του φοιτητή/ Της φοιτήτριας.....

ΑΜ.....

ΤΜΗΜΑ.....

(ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2017)

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
1. Η Σχέση μεταξύ ΑΔΑ Διοικητικών Αρχών και Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ	3
2. Η Υιοθέτηση του Ombudsman στα πλαίσια του Εξευρωπαϊσμού και της Μεταφοράς πολιτικών	5
3. Κριτική Συζήτηση γύρω από τη Διαχρονική Πορεία του θεσμού του ΣΤΠ στην Ελλάδα	7
3.1. Η Διαχρονική Πορεία προς την Πραγμάτωση του Ρόλου του ΣΤΠ, στο Πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Επιταγών για την Πορεία προς την «Ολοκλήρωση»	7
3.2. Η Θεσμική Επίδραση του «εξευρωπαϊσμού και της «μεταφοράς πολιτικών» στο εσωτερικό των κρατών μελών της ΕΕ	9
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	10
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	10

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με την ανά χείρας εργασία γίνεται μια προσπάθεια αποτύπωσης της έντονης επίδρασης που δέχεται το ελληνικό διοικητικό σύστημα αλλά και η δομή και η οργάνωση του ίδιου του κράτους, από σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις για τη διοίκηση του δημόσιου τομέα, όπως το ΝΔΜ αλλά και από το φαινόμενο του εξευρωπαϊσμού, μέσω της μεταφοράς πολιτικών.

Συγκεκριμένα, στο πρώτο θέμα θα γίνει μια συνοπτική αναφορά στη σημασία και τον ρόλο των Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών (ΑΔΑ) καθώς και στη θέση που αυτές βρίσκονται σε σχέση με τις αρχές του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ (ΝΔΜ). Στο δεύτερο θέμα θα γίνει μια πιο αναλυτική αναφορά στον θεσμό του Συνήγορου του Πολίτη (ΣΤΠ), καθώς και στη διαχρονική του πορεία, υπό την επίδραση του εξευρωπαϊσμού και εκείνων των πολιτικών που τον συνοδεύουν. Στο τρίτο θέμα θα γίνει μια κριτική συζήτηση για τη σημασία του εξευρωπαϊσμού και την καταλυτική του σχέση με εθνικές μεταρρυθμίσεις κι εθνικές προσαρμογές, υπό την οπτική της εικοσαετούς λειτουργίας του ΣΤΠ, στην Ελλάδα.

1. Η Σχέση μεταξύ Ανεξάρτητων Διοικητικών Αρχών και Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ

Η διοικητική πολυπλοκότητα, η γραφειοκρατία, η δολιοφθορά και οι πελατειακές σχέσεις είναι ορισμένα μόνο από τα χαρακτηριστικά του ελληνικού κράτους και δη του δημόσιου τομέα, που ξεχωρίζουν μεταξύ άλλων αρνητικών στοιχείων, σε κάθε έκθεση που έχει ασχοληθεί με την ελληνική δημόσια διοίκηση (Λαδής και Νταλάκου, 2008).

Στο πλαίσιο των προσπαθειών για ουσιαστική μεταρρύθμιση, μεταξύ άλλων θεωρητικών προσεγγίσεων και διοικητικών μοντέλων, έκανε την εμφάνισή του και το κύμα «Επανάδρυσης του Κράτους», γνωστό και ως Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ. Στη μεταρρυθμιστική αυτή τάση, κυρίαρχη θεώρηση αποτελεί ότι ο δημόσιος τομέας πρέπει να τοποθετείται σε ένα πλαίσιο που θα διέπεται από τις αρχές της οικονομικότητας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας (Λαδής και Νταλάκου, 2008, σελ.105-106).

Στην ελληνική περίπτωση, όπως και στα περισσότερα κράτη που υιοθέτησαν την εφαρμογή των αρχών του ΝΔΜ, η μεταρρύθμιση συνοδεύτηκε από ιδιωτικοποιήσεις, τη δημιουργία νέων φορέων ελέγχου, από την αύξηση της εποπτείας, από την

αυτονόμηση ορισμένων δημόσιων υπηρεσιών και από την ευρύτερη προσπάθεια για απορύθμιση (Λαδή και Νταλάκου, 2008).

Η εξέλιξη αυτή κατέστησε επιτακτική και την αναγκαιότητα δημιουργίας νέων μορφών ελεγκτικών μηχανισμών, που αποσκοπούν στην αποτελεσματικότερη ανταπόκριση του δημόσιου τομέα στις απαιτήσεις της σύγχρονης εποχής και στις νέες δομές που έφερε το ΝΔΜ (Λαδή και Νταλάκου, 2008, σελ.116).

Άλλωστε, σύμφωνα με τον Majone (1996), το ΝΔΜ ώθησε τα κράτη να συνδέσουν τη δράση και τις μεταρρυθμίσεις τους, με αυξημένους ελέγχους, με τη χρήση δεικτών μέτρησης απόδοσης και με τη δημιουργία ειδικά σχεδιασμένων, ανεξάρτητων διοικητικών αρχών. Οι τελευταίες, με εξουσία κανονιστική, αδειοδοτική, κυρωτική, ελεγκτική και διαιτητική (Κουλούρης, 1993, σελ.1141-1142) είναι σε θέση όχι μόνο να εποπτεύουν, αλλά και να διασφαλίζουν την τήρηση των αρχών της οικονομικότητας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας.

Ειδικότερα, οι ΑΔΑ λειτουργώντας σε καθεστώς πλήρους ανεξαρτησίας (ελέγχονται μόνο δικαστικά), αναλαμβάνουν τον καίριο ρόλο της ενίσχυσης της εμπιστοσύνης των πολιτών στο κράτος και στη δημόσια διοίκηση. Ωστόσο, αυτή η πληγμένη από πληθώρα φαινομένων κακοδιοίκησης, εμπιστοσύνη του πολίτη, με τις ΑΔΑ ενισχύεται, ενώ οι τελευταίες έχοντας τον ρόλο θεματοφύλακα της χρηστής δημόσιας διοίκησης εξετάζουν τόσο την οικονομικότητα, την αποδοτικότητα και την αποτελεσματικότητα των δημόσιων υπηρεσιών και λειτουργιών (της αρμοδιότητάς τους), όσο και διευρυμένες αρχές του ΝΔΜ όπως τη νομιμότητα, τη λογοδοσία και τη διαφάνεια (Έκθεση ΣτΠ 2016, Ποπτάκης, 2017).

Με τον έλεγχο που ασκούν οι ΑΔΑ, συμβάλλουν στον περιορισμό της κατασπατάλησης των δημόσιων πόρων, επισημαίνοντας ατέλειες, αστοχίες και παράνομες κινήσεις οικονομικού χαρακτήρα, εξασφαλίζοντας μεγαλύτερη οικονομικότητα. Ως «δημοσιονομικοί επιτηρητές» (Ποπτάκης, 2017), των κρατικών υπηρεσιών εποπτεύουν την απόδοση των μονάδων και διαμορφώνουν τις κατάλληλες νομοθετικές πρωτοβουλίες για να διορθώνουν αδυναμίες και προβλήματα και να ικανοποιούν πρώτα απ' όλα το δημόσιο συμφέρον. Με λίγα λόγια, με τη δράση τους οι ΑΔΑ αντιμετωπίζουν ή/και προλαμβάνουν φαινόμενα κατασπατάλησης, ελέγχουν την χρηστή διοίκηση των πόρων, άρα συμβάλλουν στην επίτευξη των επιθυμητών στόχων με τους ελάχιστους δυνατούς πόρους (αποδοτικότητα).

Συνολικά, με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ανεξαρτησίας που διαθέτουν, τα διοικητικά εργαλεία μέτρησης και εποπτείας των αποτελεσμάτων των δημόσιων υπηρεσιών, με την κυρωτική τους δύναμη και με την υψηλή επιστημονική τους κατάρτιση, τα μέλη

των ΑΔΑ είναι ουσιαστικής σημασίας αρωγοί στην προσπάθεια του ελληνικού κράτους να ενσωματώσει τις αρχές του ΝΔΜ στο υπό μεταρρύθμιση διοικητικό σύστημα. Είναι δηλαδή η συμβολή των ΑΔΑ στρατηγικής σημασίας για τη συνολική αποτελεσματικότητα (επίτευξη πολιτικών με τη χρήση δεδομένης ποσότητας πόρων) του κρατικού φορέα.

2. Η Υιοθέτηση του Ombudsman στα πλαίσια του Εξευρωπαϊσμού και της Μεταφοράς πολιτικών

Στο πλαίσιο της ενίσχυσης της δημοκρατικής αρχής και της ευρύτερης αξιοπιστίας του πολιτικού- διοικητικού συστήματος, τα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη και πληθώρα χωρών σε όλον τον κόσμο έχουν ιδρύσει θεσμούς, τις Ανεξάρτητες Αρχές, στις οποίες έχουν αναθέσει ειδικές αρμοδιότητες και ευαίσθητα πεδία δημόσιου ενδιαφέροντος.

Τον θεσμό αυτό ίδρυσε πρώτη η Σουηδία, το 1776, ενώ από τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά πολλά κράτη – μέλη ωθήθηκαν στην υιοθέτηση του Ombudsman. Αντίστοιχα, στην ελληνική περίπτωση, η ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών στο κράτος δικαίου, αλλά και άλλοι παράγοντες όπως οι συνθήκες που έχει διαμορφώσει η παγκοσμιοποίηση και η διαχρονική πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση συνέτειναν στην υιοθέτηση του θεσμού του Συνήγορου του Πολίτη (Λαδής και Νταλάκου, 2008, σελ.135-136).

Η απαίτηση για ανώτερη ποιότητα στο διοικητικό έργο και η προσπάθεια για ενδυνάμωση της σχέσης πολίτη – κράτους εντάχθηκε σε ένα γενικότερο πλαίσιο συμμόρφωσης και αποτελεσματικότερης ανταπόκρισης του κράτους στις σύγχρονες προκλήσεις (Λαδής και Νταλάκου, 2008).

Καίριας σημασίας ρόλο στη δημιουργία του θεσμού διαδραμάτισε και η Ε.Ε. Αυτό διότι για τα πιο κρίσιμα – ευαίσθητα πεδία που άπτονται του ενωσιακού δικαίου, όπως η ενέργεια, τα ατομικά δικαιώματα, το δίκαιο του καταναλωτή, ο ελεύθερος ανταγωνισμός, κ.ά., τα θεσμικά όργανα διαχρονικά, τα αναθέτουν στα ίδια τα κράτη – μέλη και στη διακριτική ευχέρεια των εθνικών κυβερνήσεων. Έτσι και τα κράτη – μέλη, τέτοιους ευαίσθητους τομείς τους αναθέτουν σε Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, όπως ο Ombudsman.

Με λίγα λόγια, η υιοθέτηση του Ombudsman και στην Ελλάδα του αντίστοιχων καθηκόντων Συνηγόρου του Πολίτη, μπορεί να ερμηνευτεί στο θεωρητικό πλαίσιο του

εξευρωπαϊσμού, αφού αυτός με μηχανισμούς όπως η θεσμική συμμόρφωση, η αλλαγή εθνικών δομών ευκαιριών και η πλαισίωση εθνικών πιστεύω και προσδοκιών ώθησε το ελληνικό κράτος να μεταφέρει μια πολιτική, που λειτούργησε επιτυχημένα σε άλλα κράτη, πριν την Ελλάδα (Λαδής και Νταλάκου, 2008 και Εισηγητική Έκθεση Ν.2477/1997).

Μιμήθηκε δηλαδή το ελληνικό κράτος έναν θεσμό, όπως ο ΣΤΠ, ο οποίος ουσιαστικά δημιουργήθηκε για να καλύψει κενά στη δημόσια διοίκηση, να προστατεύσει τα ατομικά δικαιώματα και να αντιμετωπίσει αστοχίες του κρατικού τομέα (Σπανού, 2001).

Η οικειοθελής αυτή μεταφορά πολιτικής (Λαδής και Νταλάκου, 2008, σελ.135 και Σπανού, 2001), αναφέρεται στη διαδικασία άντλησης της ήδη συσσωρευμένης γνώσης και πληροφόρησης, εμπειρίας και γενικότερης λογικής, από ένα κράτος σε ένα άλλο, αποτυπώνοντας την επίδραση του εξευρωπαϊσμού στις εθνικές πολιτικές.

Με βάση την άποψη αυτή, ο ΣΤΠ, εκφράζει το αποτέλεσμα μιας σιωπηρής διαδικασίας, με την οποία το ελληνικό κράτος επιδιώκει την εναρμόνισή του με το θεσμικό πλαίσιο των άλλων κρατών – μελών. Η επιδίωξη αυτή έχει να κάνει με μια εθνική πρωτοβουλία και όχι με μια υποχρεωτικού χαρακτήρα θεσμική συμμόρφωση (Σπανού, 2001), η οποία ωστόσο τοποθετείται στον άξονα της αντιμετώπισης των χρόνιων ελληνικών παθογενειών και της βελτίωσης της αποτελεσματικότητας των μεταρρυθμίσεων.

Άλλωστε, η ίδια η φύση του ενωσιακού δικαίου καθιστά επιτακτική την απόδοση προκαθορισμένων επιθυμητών αποτελεσμάτων για την έκβαση των ευρωπαϊκών πολιτικών (Σπανού, 2001). Αφήνεται μεν στη διακριτική αρμοδιότητα και ευελιξία των εθνικών κυβερνήσεων, ο τρόπος και τα μέσα επίτευξης, ωστόσο γίνεται απόλυτα σαφές ότι η Ε.Ε. θεωρεί εκφραστές του ευρωπαϊκού εγχειρήματος εκείνα τα κράτη – μέλη, που προάγουν θεσμούς αποτελεσματικότητας, όπως ο ΣΤΠ.

Μάλιστα, η ευρωπαϊκή αυτή επίδραση θεσμικού επιπέδου – ο ΣΤΠ- αναγνωρίστηκε στο πλαίσιο δεδομένων προβλημάτων στη διοίκηση του δημόσιου τομέα και πολιτικές που στο εξωτερικό λειτούργησαν καταλυτικά στην καταπολέμηση τέτοιων φαινομένων, αναζητούνταν από την ελληνική πλευρά για να «διορθώσουν» τα κακώς κείμενα. Αρχικά δηλαδή αναγνωρίστηκε η ανάγκη για εξεύρεση ενός πιο αποδοτικού οργανωτικού σχήματος (1^ο στάδιο μεταφοράς πολιτικής) για το ελληνικό κράτος ενώ στα επόμενα στάδια της μεταφοράς της πολιτικής του Ombudsman, αναζητήθηκαν (για δέκα ολόκληρα χρόνια) (Λαδής και Νταλάκου, 2008, σελ.135) οι τρόποι, τα μέσα, το νομοθετικό πλαίσιο (Ν.2477/1997) και η αξιοκρατική στελέχωση της Ανεξάρτητης

αυτής Διοικητικής Αρχής. Η ένταξή της στην ελληνική δομή εξουσίας ολοκληρώθηκε τυπικά με τη συνταγματική της κατοχύρωση το 2001 (άρθρο 103 § 9 Σ).

Με λίγα λόγια η ίδρυση του Ombudsman – Συνήγορου του Πολίτη στην Ελλάδα, υλοποιήθηκε μέσα από μια δεκαετή πορεία αναζήτησης της καλύτερης δυνατής οργάνωσης του νέου σχήματος, για την οποία η ελληνική πλευρά διαμόρφωσε τις κατάλληλες συνθήκες, κατοχύρωσε συνταγματικά και οριοθέτησε τον ρόλο του ΣΤΠ στην ελληνική έννομη τάξη, γεγονός που αποτυπώνει και την πραγματική εθνική πολιτική αλλαγή που επήλθε, αποτέλεσμα της υιοθέτησης μια ευρωπαϊκής επιτυχημένης πολιτικής.

3. Κριτική Συζήτηση γύρω από τη Διαχρονική Πορεία του θεσμού του ΣΤΠ στην Ελλάδα

3.1. Η Διαχρονική Πορεία προς την Πραγμάτωση του Ρόλου του ΣΤΠ, στο Πλαίσιο των Ευρωπαϊκών Επιταγών για την Πορεία προς την «Ολοκλήρωση»

Παρατηρώντας την πορεία του ΣΤΠ, όπως αυτή διαφαίνεται στις ετήσιες εκθέσεις του θεσμού, από το 1997 έως σήμερα, διακρίνονται δύο βασικές πτυχές που αποτυπώνουν την επίδρασή του από την ευρωπαϊκή διαδικασία ολοκλήρωσης, μεταφρασμένης σε όρους εξευρωπαϊσμού.

Από τη μια παρατηρείται η καταβολή σημαντικής προσπάθειας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των χρόνιων παθογενειών και την καλύτερη διαχείριση των αρχών του ΝΔΜ και των μηχανισμών προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων, όπως έχει ήδη αναφερθεί (Ποττάκης, 2017), στο πλαίσιο της εναρμόνισης με τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Από την άλλη όμως, στις ίδιες ετήσιες εκθέσεις, από τα πορίσματα, αλλά και αναφορικά με τα πεδία ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, διαφαίνεται και η περιορισμένη τελικά αποτελεσματικότητα και η ανεπαρκής σύγκλιση με τα επιθυμητά αποτελέσματα των ευρωπαϊκών πολιτικών, στο πεδίο της βελτίωσης της ποιότητας των δημόσιων υπηρεσιών. Η άποψη αυτή τεκμηριώνεται στα συμπεράσματα σχετικά με το περιεχόμενο των καταγγελιών ή των εντοπισμένων αστοχιών, αφού εδώ και είκοσι χρόνια, ο ΣΤΠ αντιμετωπίζει τα ίδιας φύσης προβλήματα, των ίδιων δημόσιων υπηρεσιών, όπως συμβαίνει για παράδειγμα με τους ΟΤΑ και τις ΔΟΥ (Τσαπόγας και Χατζή, 2014).

Αυτό ως γεγονός σηματοδοτεί και την αποτυχημένη προσπάθεια του θεσμού να καταπολεμήσει ή/και να εξαλείψει τη διοικητική προβληματικότητα. Μάλιστα, ο ΣΤΠ αν και προσφέρει πολύτιμη βοήθεια στη διατήρηση ενός κράτους δικαίου, δεν μπορεί ως θεσμός να αλλάξει την ελληνική κουλτούρα, τις δημοσιοϋπαλληλικές αγκυλώσεις και να διορθώσει κάθε λάθος των δημόσιων λειτουργών. Μπορεί όμως και εδώ και χρόνια το αποδεικνύει με τη δράση του, να προάγει με στοχευμένες παρεμβάσεις (Τσαπόγας και Χατζή, 2014), την καλή λειτουργία της δημοκρατίας, της ισονομίας, είναι σε θέση να περιορίζει τις διακρίσεις και να προωθεί την καλύτερη απόδοση του δημόσιου τομέα (αντιμετωπίζει με επιτυχία το 84% των καταγγελιών και αιτημάτων που δέχεται) (Ετήσια Έκθεση ΣΤΠ, 2017).

Για παράδειγμα ο ΣΤΠ έθεσε τα κριτήρια για την αποδέσμευση των κρατικών ιδιοκτησιών και την ολοκλήρωση των διαδικασιών απαλλοτρίωσης, γλιτώνοντας το κράτος από μεγάλο αριθμό δικαστικών διαμαχών και από υψηλές δαπάνες για τη διαχείριση τόσων ανεκμετάλλεωτων ακινήτων (Τσαπόγας και Χατζή, 2014, σελ.194).

Μια τέτοια πολιτική βρίσκεται σε απόλυτη εναρμόνιση και θεσμική συμβατότητα – σύγκλιση – (Λαδή και Νταλάκου, 2008), με την ευρωπαϊκή στρατηγική για την ανταγωνιστικότητα των κρατών – μελών. Στο ίδιο πεδίο εντάσσονται και οι πρόνοιες του ΣΤΠ για ζητήματα που άπτονται ευρωπαϊκών τομεακών πολιτικών, όπως: Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών, Είσοδος και παραμονή πολιτών Ευρωπαϊκής Ένωσης, Άδεια διαμονής πολιτών ΕΕ, Διοικητικά μέτρα σε βάρος πολιτών ΕΕ Ιδιωτικότητα και προσωπικότητα, Προστασία αξιοπρέπειας και προσωπικότητας, Μειονότητες και εκπαίδευση και άλλα (https://www.synigoros.gr/?i=human-rights.el.ekteseis_porismata).

Σε σφαιρικό επίπεδο, σύμφωνα με την Σπανού (2014, στο Τσαπόγας και Χατζή, 2014, σελ.195), ο θεσμός του ΣΤΠ έχει ως αποστολή τον αποτελεσματικό χειρισμό των «περιφερειακών αστοχιών, ενός πολιτικοδιοικητικού συστήματος», που εμφανίζει στοιχεία κακοδιοίκησης. Σύμφωνα με την ίδια, για να λειτουργήσει με βάση τους στόχους του, ο θεσμός απαιτεί και πόρους και συνθήκες σταθερότητας και ένα ευρύτερα «υγιές» πολιτικό περιβάλλον. Χαρακτηριστικά δε διατυπώνει τη διαπίστωση ότι σήμερα σε συνθήκες κρίσης και λιτότητας, ο ΣΤΠ «*καλείται να λειτουργήσει σε ένα κλίμα αμφισβήτησης*», ενώ παράλληλα, του ζητείται να «θεραπεύει» χωρίς να έχει τους πόρους, τα μέσα και την κοινωνική αποδοχή που χρειάζεται, χάνει δηλαδή διαχρονικά το διαμεσολαβητικό του χαρακτήρα, άρα περιορίζεται και η αποστολή του (Τσαπόγας και Χατζή, 2014).

3.2. Η Θεσμική Επίδραση του «εξευρωπαϊσμού και της «μεταφοράς πολιτικών» στο εσωτερικό των κρατών μελών της ΕΕ

Ο εξευρωπαϊσμός δείχνει τον τρόπο, με τον οποίο ένα κράτος μέλος προάγει συγκεκριμένες πολιτικές ώστε να εντάσσεται στη διαρκή διαδικασία προσαρμογής του εθνικού, με το ευρωπαϊκό επίπεδο, στην πορεία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης.

Πιο ειδικά, με τον θεσμό του ΣτΠ, η ελληνική πλευρά προσάρμοσε την εθνική δομή της σε ένα ήδη δοκιμασμένο μοντέλο Διοικητικού Ελέγχου, αποδεικνύοντας ότι δεν παρέμεινε «παθητικός παρατηρητής» (Τσαπόγας και Χατζή, 2014), στο συνολικό ευρωπαϊκό εγχείρημα. Ο τρόπος που ο εξευρωπαϊσμός μετουσιώνεται σε πολιτικές στο εθνικό κράτος φαίνεται και στον βαθμό επίδρασης που αυτό δέχεται, ο οποίος απορρέει από πολυδιάστατους παράγοντες. Αναλυτικότερα, ο ΣτΠ, ήρθε σε μια δεινή οικονομικά περίοδο (οικονομική ευπάθεια) ήδη χαμηλής αποτελεσματικότητας του ελληνικού διοικητικού συστήματος, με παγκόσμιες και ευρωπαϊκές εκθέσεις να «κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου» στις ελληνικές κυβερνήσεις και με πλήθος αστοχιών να έχουν ως θύμα τον Έλληνα (Ευρωπαίο) πολίτη.

Παράλληλα, η δεινή οικονομική κατάσταση της χώρας επέβαλε την ενίσχυση των αυτόνομων φορέων ελέγχου προκειμένου να γίνουν οι κατάλληλες παρεμβάσεις και τα απαραίτητα θεσμικά βήματα για να επιταχυνθούν και να επταυξηθούν τα αποτελέσματα από τις επιχειρούμενες μεταρρυθμίσεις.

Πιέσεις σε διεθνές επίπεδο για τη διασφάλιση της προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων και οι απαιτήσεις από την Ε.Ε. για εκπλήρωση των στόχων της περιφερειακής ανάπτυξης με την εφαρμογή συγκεκριμένων πολιτικών, ήταν αναγκαίες, όχι όμως και ικανές συνθήκες για την πραγμάτωση του ρόλου του θεσμού του ΣτΠ (Τσαπόγας και Χατζή, 2014).

Ωστόσο, η συμβατότητα του θεσμού με τα ευρωπαϊκά δεδομένα έρχεται σταδιακά αφού ο θεσμός διαμορφώνει τον ρόλο του αλληλοεπιδρώντας με άλλους ευρωπαϊκούς θεσμούς, υποστηρίζοντας με ευρωπαϊκό τρόπο τις απόψεις του και εστιάζοντας τις προσπάθειές του στην αποτελεσματική αντιμετώπιση οποιουδήποτε ελλείμματος παρεμποδίζει την εύρυθμη λειτουργία και τη χρηστή διοίκηση ενός δίκαιου κράτους (Τσαπόγας και Χατζή, 2014). Ένα τέτοιο κράτος είναι και το σύγχρονο ευρωπαϊκό κράτος που επιτάσσουν οι Συνθήκες, δηλαδή αυτό που κατευθύνεται σε μια τροχιά εθνικής προσαρμογής, υιοθετώντας βασικά στοιχεία και τις απαραίτητες διαδικασίες ώστε να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης,

εξευρωπαϊζοντας κάθε πτυχή της κοινωνικής, πολιτικής και οικονομικής ζωής του ευρωπαϊού πολίτη (Wong, 2005).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Οι Ανεξάρτητες Αρχές θεωρούνται κατά μια άποψη θεσμικά αντίβαρα της δημόσιας εξουσίας. Ως τέτοια, αντιπροσωπεύουν την προσπάθεια μιας αυτόνομης μονάδας διακυβέρνησης να αφουγκράζεται τις ανάγκες του σύγχρονου πολίτη και να προστατεύει τα ατομικά του δικαιώματα, διασφαλίζοντάς τον από κινδύνους που η σύγχρονη τεχνολογία έχει προκαλέσει και που η εμφάνισή τους καθιστά επιτακτική μια άλλη, νέα μορφή ελέγχου, πιο αξιοκρατική, πιο αυτόνομη, πιο αποτελεσματική.

Οι ΑΔΑ, ως θεσμός αρχικά με το Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης και λίγο αργότερα με τον Ombudsman, έφτασε στην Ελλάδα σχετικά αργοπορημένα, αφού αν και στη Σουηδία υπήρχε από τον δέκατο έβδομο αιώνα, στη χώρα ο ΣΤΠ θεσμοθετήθηκε με τον Ν.2477, το 1997. Παρά την καθυστέρηση στην ίδρυσή του, η λειτουργία του, η φύση των εργασιών του και το περιεχόμενο των αρμοδιοτήτων του έχει δανειστεί (αν όχι μιμηθεί) στοιχεία από θεσμούς άλλων ευρωπαϊκών κρατών – μελών.

Μελετώντας τη διαχρονική πορεία των ΑΔΑ και ειδικότερα του ΣΤΠ γίνεται διακριτή η επίδραση των ευρωπαϊκών πολιτικών σε θεσμικό πλαίσιο εθνικού κράτους. Επιδιώκοντας την ευρύτερη σύγκλιση και ταυτίζοντας τις πολιτικές του με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και διοικητικά μοντέλα, ο θεσμός επιδιώκει την σταδιακή απόκτηση της απαιτούμενης εθνικής ταυτότητας και της συμμόρφωσης με σύγχρονα μοντέλα διακυβέρνησης. Τα τελευταία, πάντα στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης θεμελιώνονται σε αρχές που πλαισιώνουν το ΝΔΜ και αποτυπώνουν τη δυναμική που έχει η μεταφορά πολιτικών ανάμεσα στα κράτη – μέλη.

Μια δομημένη εθνική πολιτική, όπως αυτή που αφορά τις ΑΔΑ μπορεί να θέσει και ευρωπαϊκούς κανόνες, σε πεδία όπως το κοινωνικό, το πολιτικό και το οικονομικό και να διευρύνει σταδιακά τη σύγκλιση με τη διαμόρφωση μιας νέας εθνικής κουλτούρας, πιο «εξευρωπαϊσμένης», που θα διαμορφώνεται από τη συμβολή ολοένα και περισσότερης ατομικής προσπάθειας, κοινής εθνικής συνείδησης και με προσανατολισμό προς μια πραγματικά ενοποιημένη Ευρωπαϊκή Ένωση, προς μια ολοκληρωμένη κοινότητα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ❑ Αιτιολογική έκθεση στον νόμο 2477/1997 «Συνήγορος του Πολίτη και Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης», ιδίως σελίδες 1-6.
- ❑ Ετήσια έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη για το έτος 2016, εισαγωγή.
- ❑ Κουλούρης Νίκος, «Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές» σε «Η Δημόσια Διοίκηση στην Ελλάδα» Ελλ. Ινστιτούτου Διοικητικών Επιστημών Επιμέλεια. Ε. Σπηλιωτόπουλος, Α. Μακρυδημήτρης, εκδόσεις. Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα 2003
- ❑ Λαδη Στ. και Β. Νταλάκου (2008), Εισαγωγή στη Δημόσια Διοίκηση και Δημόσια Πολιτική, Τόμος Α΄, Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
- ❑ Majone, G. (1996). *Regulating Europe*. London and New York: Routledge.
Mandelkern Group on Better Regulation (2001). *Final Report*, EEC.
- ❑ Σπανού Κ. (2001), *Ελληνική Διοίκηση και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση*, Αθήνα: Παπαζήσης, σελίδες 155-170.
- ❑ Τσαπόγας Μ. και Χρ. Χατζή [επιμ.] (2014), *Συνήγορος του Πολίτη: 15 Χρόνια Λειτουργίας*, Πρακτικά διημερίδας 12-13 Νοεμβρίου 2013 με την υποστήριξη του Συμβουλίου της Ευρώπης, Αθήνα: Παπαζήσης, σελίδες 13-20, 23-32, 155-158, 189-212.